

ROŠ (H)A-ŠANA

U Tori ovaj se praznik naziva Jom Terua - Dan Trubni (vidi IV Knjiga Mojsijeva 29:1) zbog pozitivne biblijske zapovjedi kojom se nalaže da se na ovaj dan duva u šOFAR. U rabinskoj književnosti ovaj praznik se još naziva i Jom (h)a-zikaron – Dan Sjećanja, jer se na ovaj dan Bog spominje svih ljudi i njihovih djela na osnovu kojih presuđuje šta će se s njima zbiti u sljedećoj godini. To je razlog zašto se ovaj dan naziva i Jom (h)a-din – Dan Suda.

U vrijeme postojanja SAN(H)EDRINA proglašavanje novog mjeseca ovisi o stvarnom kretanju mjeseca. San(h)edrin bi pratio mjesečeve mijene, i u momentu kada bi se pojavio mladi mjesec proglasio bi ROŠ HODEŠ – odnosno početak novog mjeseca. često se dešavalo da San(h)edrin sjedi cijeli posljednji dan prethodnog mjeseca u očekivanju svjedoka koji bi javili da se pojavio novi mjesec – a da ovi ne dođu jer mladi mjesec nije viđen. U takvim slučajevima tek bi sutradan došli svjedoci koji su vidjeli mladi mjesec, i novi mjesec bi bio proglašen sa danom zakašnjenja. Upravo to je i razlog što se u dijaspori zapovjedni biblijski praznici svetkuju dva umjesto jedan dan. Naime, kako postoje dva dana u kojima bi se mladi mjesec mogao pojaviti, u Izraelu su se ljudi ravnali po proglašenju suda koji se, opet, ravnao po iskazima svjedoka zasnovanim na opservacijama stvarnog stanja. Istovremeno, u dijaspori u koju nije stizala informacija o tome koji je dan, od dva moguća, proglašen stvarnim početkom novog mjeseca – uzimalo se kao da je novi mjesec proglašen prvog dana. Svejedno, praznici koji bi se određivali u odnosu na dan svetkovali bi se dva dana (za slučaj da pretpostavka nije bila tačna). U slučaju Roš (h)a-šana koja pada na prvi dan mjeseca Tišrija, čak i u vrijeme kada je u Jerusalmu postojao SAN(H)ERDIN koji je proglašavao ROŠ HODEŠ poslanici suda ne bi stigli obići druga mjesta u Izraelu i objaviti narodu kada je proglašen novi mjesec. Stoga se i u stara vremena Roš (h)a-šana slavila dva dana - kako u dijaspori – tako i u svim onim mjestima u Izraelu do kojih ne bi stigli glasnici suda. Iako, do obnove sljedećeg San(h)edrina, hebrejski kalendar ne ovisi o stvarnom nego o pretpostavljenom i unaprijed izračunatom kretanju nebeskih tijela - pa se tako i u Izraelu i u dijaspori tačno zna kada pada mladi mjesec - a kada koji praznik; rabini su, ne želeći mijenjati već uvriježeni običaj, odredili da se nastavi sa dvodnevnom svetkovanjem praznika u dijaspori. Kako se Roš (h)a-šana i u većini Izraela slavila dva dana (jer glasnici suda nisu uspjevali stići do svih mjesta) – to je uobičajeno da se ovaj praznik i u Izraelu slavi dva dana. Danas je uobičajeno da se čak i u samom Jerusalmu u kome se svojevremeno praznik sigurno slavio samo jedan dan (jer je odluka suda o tome koji je dan proglašen početkom novoga mjeseca vrlo bro bivala poznata svima) Roš (h)a-šana slavi dva dana kao u ostatku Izraela i cijeloj dijaspori.